

Historie alejí v Evropě a v Česku

Již ve starém Římě architekt Vitruvio přímo doporučoval vysazování řad stromů k promenádám a na veřejných prostranstvích, lemovány byly i významné cesty a silnice.

Aleje jsou svědectvím promyšleného komponování krajiny s naplněním estetickým ambic dřívějších společenských elit – šlechty a církve, ale i šetrného přístupu venkovského lidu ke krajině. Historie alejí začíná u pěšin existujících od nepaměti. K rozvoji sítě cest mezi vesnicemi a panstvími dochází během středověké kolonizace.



foto: Jan Vojtek

Mezi aleje založené již v renesanci patří i alej vedoucí k zahradě zámku v Telči

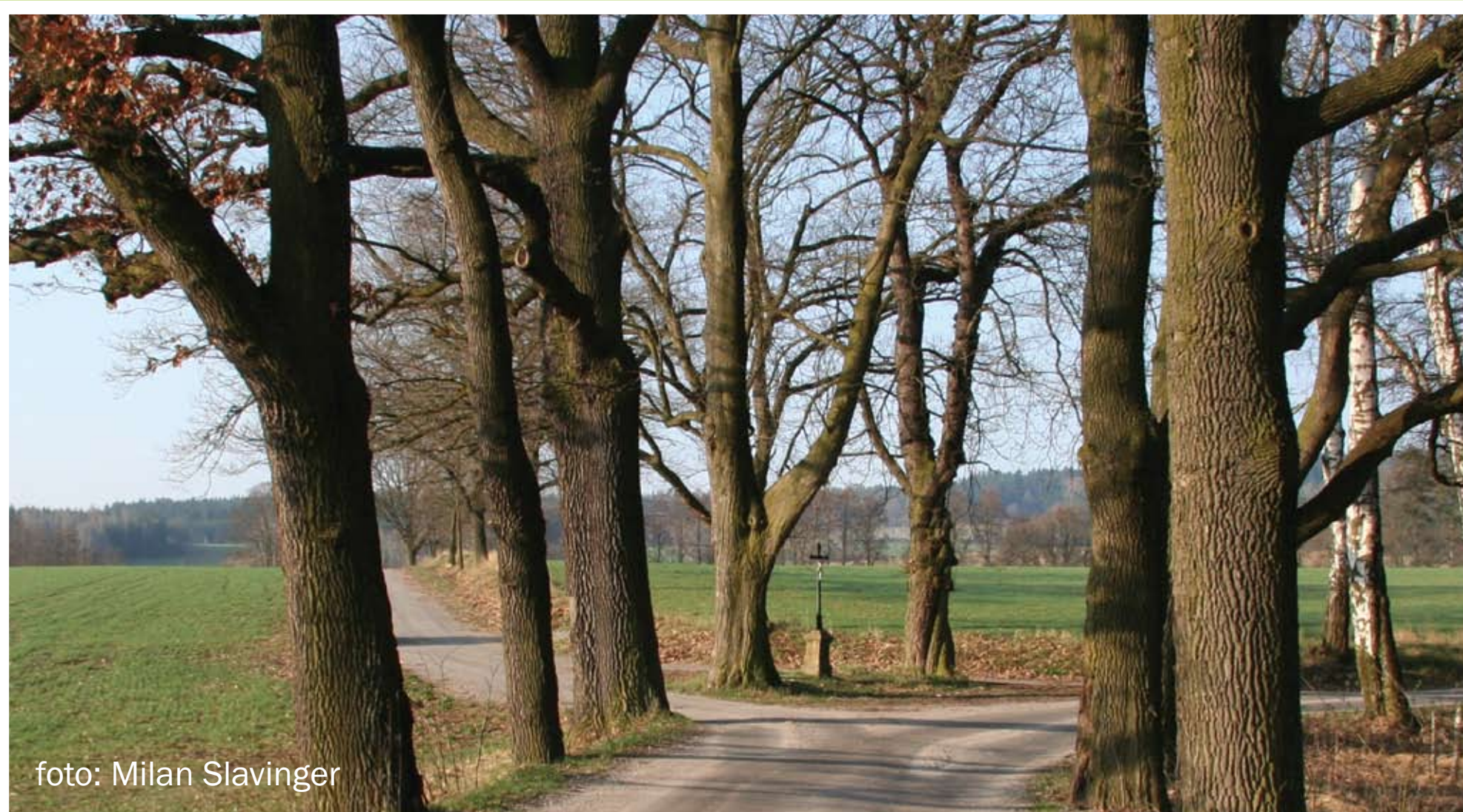


foto: Milan Slavinger

Aleje v zemědělské krajině dotvářejí drobné sakrální stavby.

...a venkovské aleje...

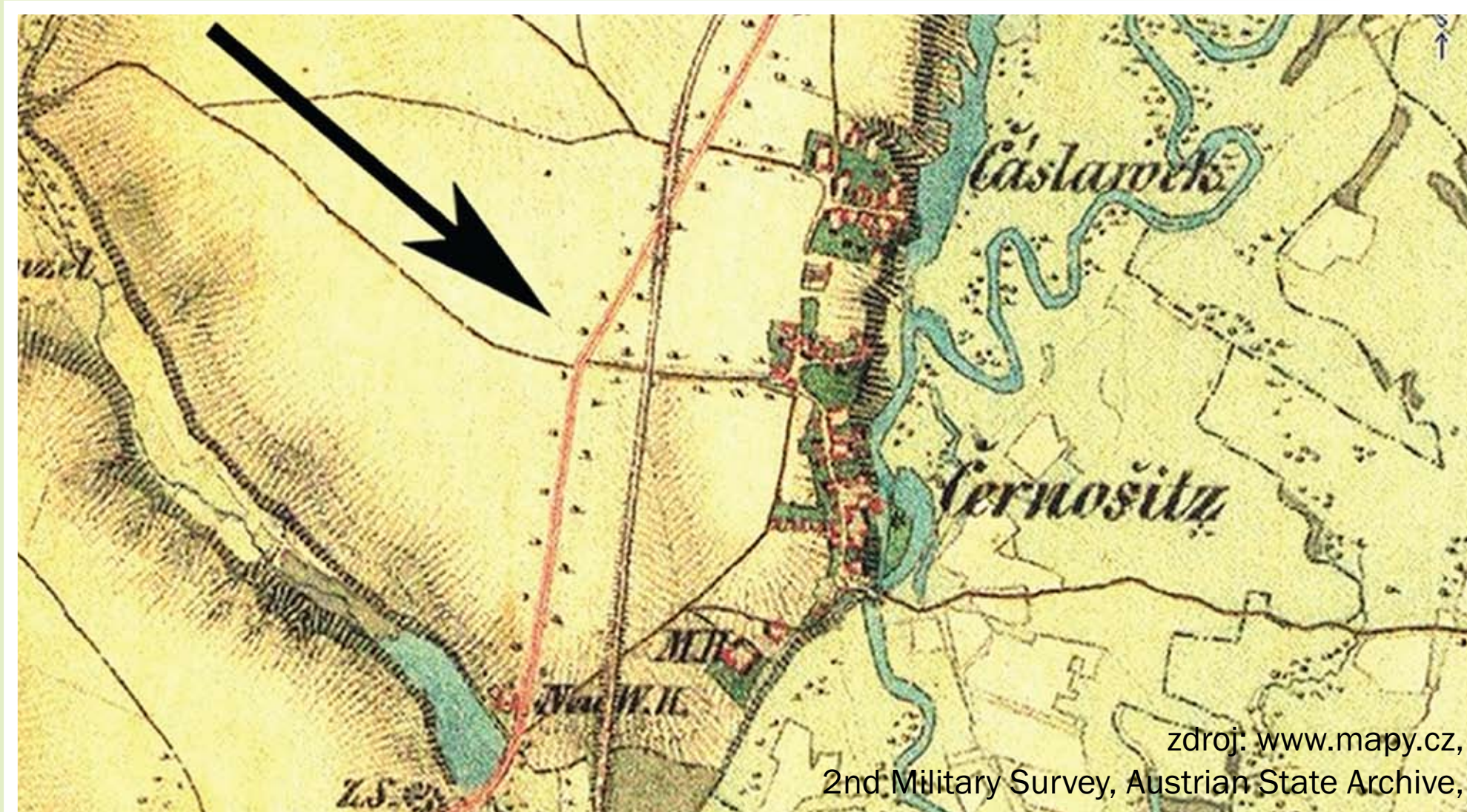
Na „panskou“ krajinnou architekturu navazovalo „lidové krajinářství“ s kapličkami, křížky a božími mukami doprovázenými stromy. Venkovské aleje vedly k mlýnům, kovárnám, bělidlům a valchám. Cesty s alejemi propojily vesnice a stavení s krajinou v jeden celek.

Od silnic Karla IV....

Pro krajinu je významná doba panování Karla IV. Protože trávil mnoho času na cestách a dobře znal jejich vojenský a komunikační význam a systém, začal zavádět silné cesty (silnice) zpevněného povrchu o šířce kolem pěti metrů.

...přes renesanční...

Renesanční život šlechty, která přesídlila z hradů do zámků, vedl ke zkrášlení krajiny. Spolu s letohrádky vznikají první aleje. Také „církevní krajinářství“ utvářelo zemi množstvím poutních míst s kostely, kaplemi a křížovými cestami zvýrazněnými liniemi alejí.



zdroj: www.mapy.cz, 2nd Military Survey, Austrian State Archive,

Aleje podél cest zachycují historické mapy II. vojenského (Františkova) mapování (1836 - 1852)

...až po zákon na sázení stromů.

V přípisu z roku 1752 je uložena povinnost sázet stromy u nových císařských silnic. Nejvíce alejí vzniklo za vlády Marie Terezie a Josefa II. Měla chránit cestující před slunečním žářem a pochodující vojska před spatřením, a zásobovat je ovocem.

Napoleonovy topoly

Na přelomu 18. a 19. století přichází z Anglie nová krajinářská tvorba, která se vrací zpět k estetice přírodně blízké krajiny. Novým prvkem se stávají topoly vysazované podél silnic za Napoleonova tažení Evropou, a to pro svůj rychlý růst a velikost usnadňující orientaci.



foto: Martin Skřivánek, <http://zdarma.webprovas.com/~skrivanekgalery/>

Řady vysokých topolů působí v krajině také jako větrolam.

Sázení ovocných stromů

V polovině 19. století pokračovala dostavba císařských silnic a bylo započato s vedlejšími nestátními silnicemi.

Zákon nařídil podél nich sázet aleje. Zatímco se rozmáhala výsadba ovocných stromů, barokní aleje zestárlý, byly vykáčeny nebo ustoupily úpravám silnic.



foto: www.mojefoto.net

Staré aleje jsou genetickým zdrojem původních druhů ovocných stromů.